

CONSILIUL NAȚIONAL PENTRU COMBATEREA DISCRIMINĂRII

AUTORITATE DE STAT AUTONOMĂ

HOTĂRÂREA nr. 227 din 17.05.2023

Dosar nr.: 17A/2022

Petiția nr.: 7110/10.10.2022

Petent: Autosesizare

Reclamat:

Obiect: Reclamata a avut un discurs în data de 17.09.2022 în cadrul emisiunii on-line "Zig Zag", difuzată pe canalul youtube "theXclusive", emisiune moderată de cu posibil conținut discriminatoriu la adresa femeilor și a persoanelor care suferă de afecțiunea medical nanism hipofizar:

„De exemplu, uitate, despre Kim. Eu cred că dacă ea ar fi fost o femeie un pic mai înaltă, măcar cu vreo 10-15 cm, cred că era mai mișto decât e. Dar are niște forme pe care eu mi le doresc foarte mult și lucrez la asta. Doar că ea e foarte pitică, așa. Mie mi se pare că dacă nu ești înaltă, nu ești om. Ești pitic.”

I. Numele, domiciliul sau reședința părților

Numele, domiciliul procedural ales al petentului

1. Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării (CNCD)

Numele, sediul părții reclamate

2.

II. Procedura de citare

3. Prin adresa nr. 7416/18.10.2022, C.N.C.D. a solicitat Direcției Generale pentru Evidența Persoanelor datele de identificare ale persoanei fizice reclamate, în baza art. 40 din Procedura internă de soluționare a petițiilor și sesizărilor, publicată în M.Oficial nr. 348 din 6 mai 2008, primindu-se răspuns prin adresa cu nr. de înregistrare la C.N.C.D. 8884/08.12.2022.

4. Prin adresa nr. 522/19.01.2023, în temeiul art. 20, alin. 4 din O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, cu modificările și completările ulterioare, republicată, s-a îndeplinit procedura de citare în data de 20.02.2023.

5. Procedura de citarea fost legal îndeplinită; reclamata nu a fost prezentă.

III. Susținerile părților

Susținerile reclamatei

6. Reclamata formulează punct de vedere prin avocat prin adresa înregistrată la C.N.C.D. cu

nr. 953/07.02.2023, solicitând respingerea autosesizării ca neîntemeiată.

7. În fapt, reclamata precizează că a fost invitată la PODCASTUL ZIG ZAG, moderat de dl. T. G., pentru a discuta despre diverse aspecte referitoare la viața socială, tratată într-o manieră amuzantă, în opinia sa.

8. De asemenea, reclamata dorește să precizeze că ea însăși a fost subiectul principal de discuție, viața sa, articolele de presă, precum și un mic pamflet la adresa sa, pe care nu l-a privit însă ca un atac personal, deși ar fi putut fi considerat, de asemenea, discriminatoriu.

9. Reclamata adaugă că s-a adus vorbire despre comentariile răutăcioase la adresa sa care, în aprecierea sa, sunt inofensive și nu a reacționat niciodată în mod agresiv, ci doar s-a apărut cu privire la ce se zice despre persoana sa, fără să atace alte persoane vreodată.

10. Conform propriilor precizări, a făcut pamflet și de propria persoană, menționând că a avut momente în care "am apărut la TV și aveam FAȚA DE TIGAIE", pentru amuzament, pentru a crea o atmosferă relaxată și relaxantă pentru cei ce urmăresc acel podcast.

11. A mai menționat că îi place să epateze, ca să-și poată potența imaginea și faptul că este cumva virală pe internet, și sochează deseori, prin diverse declarații, mai ales cu privire la aspectul său fizic, care vinde. În felul acesta, reclamata precizează că își crește imaginea și, drept consecință, are mai mulți urmăritori și mai multe contracte de publicitate.

12. Reclamata menționează că a discutat despre operațiile sale estetice, în mod deschis, despre idealurile sale de frumusețe, și astfel s-a ajuns în discuție cu privire la KIM KARDASHIAN.

13. Astfel "*B. a mai spus că își dorește să aibă formele de invidiat ale lui Kim Kardashian, cu toate că vedeta americană este mică de înălțime. Cu atât mai mult, blondina este de părere că femeile înalte sunt mai atrăgătoare*".

14. Potrivit articolului de presă aparut ca urmare a acestui podcast, „*De exemplu, Kim Kardashian. Eu cred că dacă ea ar fi fost o femeie mai înaltă, măcar cu 10-15 cm era mai mișto decât e, dar are niște forme... pe care eu mi le doresc foarte mult și lucrez la asta. Doar că ea e foarte pitică așa...*”

Mie mi se pare că dacă nu ești înaltă nu ești om! Nu mă face să zic lucruri care să... Eu sunt înaltă și îmi plac femeile înalte, dar asta nu înseamnă că am vreo problemă cu femeile care sunt scunde. Au și ele norocul lor că pot lua papainoage și pot părea înalte. Ai avantaje și dezavantaje. Fiind mică de înălțime ai multe avantaje. Mi se pare că femeile cu adevărat frumoase sunt cele înalte. De ce Miss Univers are peste 1,80m?", a declarat B D în cadrul podcast-ului lui G. T.."

15. Reclamata dorește să facă precizarea că nu a spus niciodată că femeile mici de înălțime sunt urâte, ci că înălțimea oferă un plus de frumusețe. De asemenea, o opinie personală cu privire la frumusețe nu ar fi necesar să fie sancționată în condițiile respectării dreptului la opinie și liberă exprimare.

16. Referitor la afirmația "*Mie mi se pare că dacă nu ești înaltă nu ești om!*", reclamata dorește a se observa faptul că nu s-a folosit termenul de pitic, ci dacă nu ești înaltă, poți fi scundă, sau poți fi nu atât de înaltă, dar în această fraza, nu s-a folosit termenul pitic.

17. Referitor la fraza în care s-a menționat că, KIM E ASA...PITICA..., reclamata mai adaugă că nu s-a menționat că nu este om, ci că este scundă, fără nicio legătură între cele 2 fraze, nu ești om, ești pitic, ci s-au adus cele 2 fraze, care nici măcar nu erau una după alta, doar pentru a fi pusă într-o situație neplăcută, și eventual trasă la răspundere, deși ea apreciază că a făcut toate precizările pentru a nu fi înțeleasă greșit.

18. Reclamata prin avocat încadrează susținerile în drept, cu referire la articolul 10 al Convenției pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, art. 30 din Constituție.

19. De asemenea, reclamata mai dorește să precizeze că a făcut mențiunea că nu dorește să devină o chestie virală și să fie folosită împotriva sa, nu are nimic cu oamenii mici pe înălțime și a făcut acele precizări tocmai pentru a nu se ajunge la situația prezentată în nota de autosesizare, neavând intenția de a jigni pe nimeni.

20. Reclamata consideră că au fost extrase cuvintele din context și nu s-a referit la persoanele care suferă de o afecțiune medicală și nu a fost vorba decât de o etichetare nefericită, dar în niciun caz cu caracter discriminatoriu, menționând, de asemenea, că nu a avut nicio problemă cu femeile mici de înălțime și chiar au forme pe care și le dorește personal.

21. Cu toate că nu a intenționat să jignească pe cineva care suferă de vreo afecțiune medicală, reclamata dorește să își ceară scuze în mod direct tuturor persoanelor care s-au simțit lezate de afirmațiile sale.

22. Referitor la subiectul acestei petiții, reclamata apreciază că au fost extrase cuvintele, acestea nefiind folosite împreună, nu ești om, ești pitic, ci în într-un context general în care a menționat exact că nu are nicio problema cu persoanele scunde, ci din punctul său de vedere, o femeie înaltă este mai atrăgătoare.

23. De asemenea, în același podcast, reclamata adaugă că a mai menționat sintagma NU EȘTI OM, cu privire la situația în care nu are parte de *"un minim asigurat de igienă când particip la un reality show.,"* *"daca nu am minimul de igiena asigurat, nu sunt om"*. În acest context reclamata s-ar fi referit că îi displace să nu aibă acest context.

24. Reclamata mai menționează că și-ar dori ca frazele folosite să nu fie interpretate *mot-a-mot* întrucât se afla într-o emisiune care presupunea spontaneitate, și nu alegerea cuvintelor potrivite, dar întărește ideea încă o dată că nu a dorit să jignească pe nimeni, astfel cum a și menționat în acel podcast, că nu îi stă în fire să facă acest lucru.

25. Reclamata dorește să adauge faptul că nu s-au menționat și spusele sale următoare *"Fiind mică de înălțime ai multe avantaje, probabil ești mai rapidă, probabil ai mai multă energie, probabil poți să îți iei tocuri de 15-18 cm, care sunt foarte sexy."*

26. Reclamata apreciază că se dorește discreditarea sa cu privire la aceste afirmații, care au fost făcute în spiritul podcastului, în care ea însăși a fost analizată atât pozitiv, cât și negativ și a menționat că și femeile scunde sunt femei frumoase și sexy și au multe avantaje.

27. Dorește a se observa că nu a lasat sa se interpreteze greșit, venind cu afirmații care să demonteze aceste aspecte, ulterior celor zise, tot în cadrul aceluiași podcast.

IV. Motivele de fapt și de drept

Cadrul legal aplicabil. Dreptul național și internațional aplicabil / jurisprudența

28. Prevederile legislative și jurisprudența relevante în prezenta cauză sunt următoarele:

1. Constituția României:

- **Art. 16 Egalitatea în drepturi:** *"(1) Cetățenii sunt egali în fața legii și a autorităților publice, fără privilegii și fără discriminări.
(2) Nimeni nu este mai presus de lege. (...)"*
- **Art. 29 Libertatea conștiinței:** *"(1) Libertatea gândirii și a opiniilor, precum și libertatea credințelor religioase nu pot fi îngrădite sub nici o formă."*

Nimeni nu poate fi constrâns să adopte o opinie ori să adere la o credință religioasă, contrare convingerilor sale.

(2) Libertatea conștiinței este garantată; ea trebuie să se manifeste în spirit de toleranță și de respect reciproc.

(3) Cultele religioase sunt libere și se organizează potrivit statutelor proprii, în condițiile legii.

(4) În relațiile dintre culte sunt interzise orice forme, mijloace, acte sau acțiuni de învrăjbire religioasă.

(5) Cultele religioase sunt autonome față de stat și se bucură de sprijinul acestuia, inclusiv prin înlesnirea asistenței religioase în armată, în spitale, în penitenciare, în azile și în orfeline.

(6) Părinții sau tutorii au dreptul de a asigura, potrivit propriilor convingeri, educația copiilor minori a căror răspundere le revine.”

• **Art. 30 Libertatea de exprimare:** *”(1) Libertatea de exprimare a gândurilor, a opiniilor sau a credințelor și libertatea creațiilor de orice fel, prin viu grai, prin scris, prin imagini, prin sunete sau prin alte mijloace de comunicare în public, sunt inviolabile.*

(2) Cenzura de orice fel este interzisă.

(3) Libertatea presei implică și libertatea de a înființa publicații.

(4) Nici o publicație nu poate fi suprimată.

(5) Legea poate impune mijloacelor de comunicare în masă obligația de a face publică sursa finanțării.

(6) Libertatea de exprimare nu poate prejudicia demnitatea, onoarea, viața particulară a persoanei și nici dreptul la propria imagine.

(7) Sunt interzise de lege defăimarea țării și a națiunii, îndemnul la război de agresiune, la ură națională, rasială, de clasă sau religioasă, incitarea la discriminare, la separatism teritorial sau la violență publică, precum și manifestările obscene, contrare bunelor moravuri.

(8) Răspunderea civilă pentru informația sau pentru creația adusă la cunoștință publică revine editorului sau realizatorului, autorului, organizatorului manifestării artistice, proprietarului mijlocului de multiplicare, al postului de radio sau de televiziune, în condițiile legii. Delictele de presă se stabilesc prin lege.”

2. O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare

• **Art. 2 alin. 1:** *”Potrivit prezentei ordonanțe, prin discriminare se înțelege orice deosebire, excludere, restricție sau preferință, pe bază de rasă, naționalitate, etnie, limbă, religie, categorie socială, convingeri, sex, orientare sexuală, vârstă, handicap, boală cronică necontagioasă, infectare HIV, apartenență la o categorie defavorizată, precum și orice alt criteriu care are ca scop sau efect restrângerea, înlăturarea recunoașterii, folosinței sau exercitării, în condiții de egalitate, a drepturilor omului și a libertăților fundamentale sau a drepturilor recunoscute de lege, în domeniul politic, economic, social și cultural sau în orice alte domenii ale vieții publice.”*

- **Art. 2 alin. 8:** *”Prevederile prezentei ordonanțe nu pot fi interpretate în sensul restrângerii dreptului la libera exprimare, a dreptului la opinie și a dreptului la informație.”*
- **Art. 15 Dreptul la demnitatea personală –** *”Constituie contravenție, conform prezentei ordonanțe, dacă fapta nu intră sub incidența legii penale, orice comportament manifestat în public, având caracter de propagandă naționalist-șovină, de instigare la ură rasială sau națională, ori acel comportament care are ca scop sau vizează atingerea demnității ori crearea unei atmosfere de intimidare, ostile, degradante, umilitoare sau ofensatoare, îndreptat împotriva unei persoane, unui grup de persoane sau unei comunități și legat de apartenența acestora la o anumită rasă, naționalitate, etnie, religie, categorie socială sau la o categorie defavorizată ori de convingerile, sexul sau orientarea sexuală a acestuia.”*

3. Convenția Europeană a Drepturilor Omului și Libertăților Fundamentale:

- **Art. 10 Libertatea de exprimare** *”1. Orice persoană are dreptul la libertate de exprimare. Acest drept include libertatea de opinie și libertatea de a primi sau a comunica informații ori idei fără amestecul autorităților publice și fără a ține seama de frontiere. Prezentul articol nu împiedică Statele să supună societățile de radiodifuziune, cinematografie sau televiziune unui regim de autorizare.*
2. Exercițarea acestor libertăți ce comportă îndatoriri și responsabilități poate fi supusă unor formalități, condiții, restrângeri sau sancțiuni prevăzute de lege care, într-o societate democratică, constituie măsuri necesare pentru securitatea națională, integritatea teritorială sau siguranța publică, apărarea ordinii și prevenirea infracțiunilor, protecția sănătății, a moralei, a reputației sau a drepturilor altora, pentru a împiedica divulgarea informațiilor confidențiale sau pentru a garanta autoritatea și imparțialitatea puterii judecătorești.”
- **Art. 14 Interzicerea discriminării:** *”Exercițarea drepturilor și libertăților recunoscute de prezenta Convenție trebuie să fie asigurată fără nicio deosebire bazată, în special, pe sex, rasă, culoare, limbă, religie, opinii politice sau orice alte opinii, origine națională sau socială, apartenență la o minoritate națională, avere, naștere sau orice altă situație.”*
- **Art. 17 Interzicerea abuzului de drept:** *„Nici o dispoziție din prezenta convenție nu poate fi interpretată ca implicând, pentru un stat, un grup, sau un individ, un drept oarecare de a desfășura o activitate sau de a îndeplini un act ce urmărește distrugerea drepturilor sau a libertăților recunoscute de prezenta convenție sau de a aduce limitări mai ample acestor drepturi și libertăți decât acelea prevăzute de aceasta convenție.”*

- 4. Decizia nr. 62 din 18.01.2007 a Curții Constituționale** atestă faptul că dreptul la demnitate este una dintre valorile supreme, iar lezarea acestui drept poate fi sancționată chiar și penal: *„Obiectul juridic al infracțiunilor de insultă și calomnie, prevăzute de art. 205 și, respectiv, art. 206 din Codul penal, îl constituie demnitatea persoanei, reputația și onoarea acesteia. Subiectul activ al infracțiunilor analizate este necircumstanțiat, iar săvârșirea lor se poate produce direct, prin viu grai, prin texte publicate în presa scrisă sau prin mijloacele de comunicare audiovizuale. Indiferent de*

modul în care sunt comise și de calitatea persoanelor care le comit — simpli cetățeni, oameni politici, ziariști etc. —, faptele care formează conținutul acestor infracțiuni lezează grav personalitatea umană, demnitatea, onoarea și reputația celor astfel agresați. Dacă asemenea fapte nu ar fi descurajate prin mijloacele dreptului penal, ele ar conduce la reacția de facto a celor ofensați și la conflicte permanente, de natură să facă imposibilă conviețuirea socială, care presupune respect față de fiecare membru al colectivității și prețuirea în justa măsură a reputației fiecăruia. De aceea, valorile menționate, ocrotite de Codul penal, au statut constituțional, demnitatea omului fiind consacrată prin art. 1 alin. (3) din Constituția României ca una dintre valorile supreme.”

5. Recomandarea de politică generală ECRI nr. 15 privind combaterea discursului de ură adoptată de Comisia Europeană împotriva rasismului și intoleranței (ECRI) la 8 decembrie 2015 – extras: „Având în vedere că discursul de incitare la ură trebuie înțeles în sensul prezentei recomandări de politică generală ca advocacy, promovare sau incitare, sub orice formă, a denigrării, a urii sau a defăimării unei persoane sau a unui grup de persoane, precum și orice hărțuire, insultă, stereotipuri negative, stigmatizare sau amenințare cu privire la o astfel de persoană sau grup de persoane, precum și justificarea tuturor tipurilor de exprimare anterioare, pe motiv de "rasă", origine națională, religie, apartenență.”

6. Pactul internațional din 1966 privind drepturile civile și politice (ICCPR):

- **Articolul 19:** „1. Orice persoană are dreptul să-și exprime opiniile fără să intervină. 2. Orice persoană are dreptul la libertatea de exprimare; acest drept include libertatea de a căuta, de a primi și de a transmite informații și idei de orice fel, indiferent de frontiere, pe cale orală, scrisă sau tipărită, sub formă de artă, sau prin orice alt mijloc de comunicare la alegerea sa. 3. Exercitarea drepturilor prevăzute la alineatul (2) din prezentul articol poartă cu sine sarcini și responsabilități speciale. Prin urmare, aceasta poate fi supusă anumitor restricții, însă acestea nu pot fi decât prevăzute de lege și sunt necesare:
(a) pentru respectarea drepturilor sau a reputației altora;
(b) pentru protecția securității naționale sau a ordinii publice (ordre public) sau a sănătății publice sau a moralității.”

Principiile de analiză

29. Dreptul la demnitate este una dintre valorile supreme, iar lezarea acestui drept poate fi sancționată chiar și penal, astfel cum se stipulează prin **Decizia nr. 62 din 18.01.2007 a Curții Constituționale:** „Obiectul juridic al infracțiunilor de insultă și calomnie, prevăzute de art. 205 și, respectiv, art. 206 din Codul penal, îl constituie demnitatea persoanei, reputația și onoarea acesteia. Subiectul activ al infracțiunilor analizate este necircumstanțiat, iar săvârșirea lor se poate produce direct, prin viu grai, prin texte publicate în presa scrisă sau prin mijloacele de comunicare audiovizuale. Indiferent de modul în care sunt comise și de calitatea persoanelor care le comit — simpli cetățeni, oameni politici, ziariști etc. —, faptele care formează conținutul acestor infracțiuni lezează grav personalitatea umană, demnitatea, onoarea și reputația celor astfel agresați. Dacă asemenea fapte nu ar fi descurajate prin mijloacele dreptului penal, ele ar conduce la reacția de facto a celor ofensați și la conflicte permanente, de natură să facă imposibilă conviețuirea socială, care presupune respect față de fiecare membru al colectivității și prețuirea în justa măsură a reputației fiecăruia. De aceea, valorile menționate, ocrotite de

Codul penal, au statut constituțional, demnitatea omului fiind consacrată prin art. 1 alin. (3) din Constituția României ca una dintre valorile supreme.”

30. Libertatea de exprimare nu este un drept absolut, aspect reglementat în Constituția României care prevede la art. 53 restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți:

”(1) Exercițiul unor drepturi sau al unor libertăți poate fi restrâns numai prin lege și numai dacă se impune, după caz, pentru: apărarea securității naționale, a ordinii, a sănătății ori a moralei publice, a drepturilor și a libertăților cetățenilor; desfășurarea instrucției penale; prevenirea consecințelor unei calamități naturale, ale unui dezastru ori ale unui sinistru deosebit de grav. (2) Restrângerea poate fi dispusă numai dacă este necesară într-o societate democratică. Măsura trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o, să fie aplicată în mod nediscriminatoriu și fără a aduce atingere existenței dreptului sau a libertății.”

31. Convenția pentru apărarea drepturilor omului și libertăților fundamentale (cunoscut în general sub denumirea de **Convenția europeană a drepturilor omului**, în continuare **Convenția**) prevede, la art. 10 alin. 2, limitarea libertății de exprimare, acesta fiind singurul drept cu privire la care **Convenția** subliniază: „*comportă îndatoriri și responsabilități*”.

32. Potrivit jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, pentru a fi acceptată o ingerință în dreptul de exprimare, aceasta trebuie să îndeplinească următoarele condiții, elemente care sunt analizate în ordinea care urmează:

- existența unei limitări a libertății de exprimare;
- legalitatea restrângerii libertății de exprimare prin:
 - existența unei norme juridice care prevede restrângerea;
 - calitatea normei juridice, și anume
 - accesibilitatea;
 - precizitatea;
 - previzibilitatea normei;
- legitimitatea restrângerii, care trebuie să fie prevăzută de **Convenție** (pentru securitatea națională, integritatea teritorială, siguranța publică, apărarea ordinii, prevenirea infracțiunilor, protecția sănătății, moralei, reputației sau a drepturilor altora, pentru a împiedica divulgarea de informații confidențiale, pentru a garanta autoritatea și imparțialitatea puterii judecătorești);
- necesitatea restrângerii într-o societate democratică.

33. Prin urmare, eventuala limitare a dreptului la exprimare trebuie să fie expres prevăzută de lege (prevedere legală care, la rândul ei, trebuie să fie previzibilă și accesibilă), să urmărească un scop legitim, să fie necesară într-o societate democratică și proporțională cu scopul urmărit¹.

34. Pentru o analiză completă, trebuie analizate punctual cerințele impuse de C.E.D.O., după cum urmează.

Ingerința să fie prevăzută de lege

35. Prima cerință, cea a **existenței unei prevederi legale**, care să reglementeze ingerința statului în exercitarea dreptului libertății de exprimare este îndeplinită de art. 2 alin. (1) coroborat cu art. 15 din O.G. nr. 137/2000, republicată.

¹ Corneliu Bârsan, *Convenția europeană a drepturilor omului*, vol. I. Ed. C.H. Beck, București, 2005, p. 769-801

36. Cu toate acestea, Colegiul apreciază că aceste texte de lege trebuie coroborate cu art. 2 alin. (8) din O.G. 137/2000 potrivit căruia „prevederile ordonanței nu pot fi interpretate în sensul restrângerii dreptului la liberă exprimare, a dreptului la opinie și a dreptului la informație”.

37. Colegiul apreciază că **ambele texte normative sunt previzibile și accesibile**, protejează o valoare fundamentală într-o societate democratică și sunt noțiuni care au și un caracter abstract.

Ingerința să urmărească un scop legitim

38. Raportat la a doua cerință, **scopul legitim urmărit** prin posibila ingerință a statului în libertatea de exprimare se urmărește protejarea demnității umane a tuturor cetățenilor din România, indiferent de genul sau de aspectul fizic al acestora, cum este cazul persoanelor care suferă de afecțiunea medicală nanism.

39. Protecția demnității unei persoane aparținând unei categorii de persoane, minorități sau chiar a unei comunități, constituie un scop legitim într-o societate democratică. Pentru a se produce o atingere, încălcarea demnității umane, ca drept constituțional protejat, conținutul declarațiilor publice în discuție, obiect al prezentei petiții, ar trebui să întrunească elementele prevăzute de art. 15 din O.G. nr. 137/2000, republicată:

- ✓ un comportament manifestat în public, având caracter de propagandă sau de instigare la ură pe criteriul etnic și religios;
- ✓ ori un comportament care are ca scop sau vizează atingerea demnității ori crearea unei atmosfere ostile, degradante, umilitoare sau ofensatoare îndreptate împotriva unui grup de persoane legat de genul căruia îi aparține.

40. Colegiul director constată că primele două condiții (să existe o prevedere legală și să se urmărească un scop legitim) pentru a fi acceptată o ingerință a statului sunt îndeplinite.

Necesitatea ingerinței

41. Rămâne de competența Colegiului director să stabilească dacă interferența în libertatea de exprimare **este necesară într-o societate democratică**.

42. În acest demers, Colegiul director analizează dacă există motive „relevante și suficiente” care să justifice ingerința în libertatea de exprimare din perspectiva unei „nevoi imperioase” („*pressing social need*”).

43. Identificarea unei „nevoi imperioase”, respectiv necesitatea oricărei restricții privitoare la exercițiul libertății de exprimare trebuie să fie stabilită într-o manieră convingătoare, **iar autorității naționale îi revine atributul evaluării existenței unei “nevoi imperioase” susceptibile de o anumită marjă de apreciere**.²

44. În conformitate cu principiul subsidiarității, statele membre dispun de o „margină de apreciere” în stabilirea limitării libertății de exprimare. Autoritățile statelor membre au un contact direct și permanent cu realitățile sociale și sunt primele care se pronunță asupra existenței unei „nevoi sociale presante”. Marja de apreciere se va stabili potrivit standardelor minime ale CEDO³.

² Corneliu Bârsan, Convenția Europeană a drepturilor omului, Comentariu pe articole, Vol. I., Ed. All Beck, București, 2005, pag. 801.

³ Vezi Handyside v. United Kingdom par. 48 și par. 49.

Elemente luate în considerare la stabilirea necesității ingerinței statului în libertatea de exprimare:

45. Necesitatea restrângerii într-o societate democratică este elementul cel mai subiectiv din analiza CEDO. Având în vedere acest fapt, C.E.D.O. a elaborat un set de principii aplicabile în domeniu, dintre care le redăm pe cele ce urmează:

- a) libertatea de exprimare constituie unul din fundamentele esențiale ale societății democratice, și una dintre condițiile de bază ale progresului societății și ale autorealizării individuale;
- b) libertatea de exprimare nu vizează doar informațiile sau ideile primite favorabil sau considerate a fi inofensive sau indiferente, ci și cele care offensează, șochează sau incomodează statul sau orice parte a populației; acestea sunt cerințele pluralismului, toleranței și înțelegerii, fără de care nu poate exista o societate democratică; libertatea de exprimare are și excepții, dar care trebuie interpretate în mod strict, iar necesitatea oricărei restrângeri trebuie stabilite în mod convingător;
- c) exercitarea libertății de exprimare comportă obligații și responsabilități;

Aplicarea principiilor la spetă

46. În fapt, Colegiul director este chemat să se pronunțe asupra posibilei discriminări prin încălcarea dreptului la demnitate al femeilor și al persoanelor care suferă de afecțiunea medicală nanism.

47. Concret, în data de 17.09.2022 în cadrul Podcastului ZigZag moderat de dl. G. T., difuzat pe canalul youtube "theXclusive", persoana reclamată a declarat la minutul 35:45 următoarele:

„De exemplu, uite, despre Kim. Eu cred că dacă ea ar fi fost o femeie un pic mai înaltă, măcar cu vreo 10-15 cm, cred că era mai mișto decât e. Dar are niște forme pe care eu mi le doresc foarte mult și lucrez la asta. Doar că ea e foarte pitică, așa. Mie mi se pare că dacă nu ești înaltă, nu ești om. Ești pitic.”

48. În drept, în considerarea incidenței obiectului autosesizării la câmpul de aplicare al O.G. nr. 137/2000 republicată, trebuie precizat că jurisdicția exercitată de C.N.C.D. este administrativ – jurisdicțională ce presupune o procedură specială, care se bazează pe principiul independenței organului care emite actul față de părțile din litigiu, cu asigurarea principiului contradictorialității și al dreptului la apărare.

49. Examinând conținutul autosesizării și legislația în vigoare, Colegiul director urmează a analiza modul în care mesajul transmis prin declarațiile reclamatei, cu referire directă la femei și aspectul fizic al acestora prin raportare la caracteristica de înălțime ar fi putut aduce atingere dreptului la imagine a acestei categorii de persoane prin lezarea demnității, astfel cum prevede art. 15 din O.G. nr. 137/2000, republicată.

50. Concret, pe fond, Colegiul este chemat să se pronunțe asupra raportului dintre libertatea de exprimare și dreptul la demnitate personală, iar analiza urmărește să stabilească dacă în acest caz s-a depășit limita libertății de exprimare și, în consecință, s-ar impune o ingerință a statului prin aplicarea unei măsuri proporționale cu scopul urmărit.

51. Având în vedere necesitatea analizei limitei dintre libertatea de exprimare și dreptul la demnitate, Colegiul director s-a raportat la jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului (în continuare C.E.D.O.).

52. În scopul de a determina dacă declarațiile reclamatei, obiect al prezentei cauze constituie un "discurs de ură", element de incitare la ură, Colegiul va examina: obiectivul urmărit de reclamat, contextul în care a avut loc, conținutul afirmațiilor, rolul în societate al persoanei, autor al afirmației.

53. Obiectivul urmărit de persoana reclamată este important, astfel că se va analiza dacă aceasta a dorit să realizeze portretizarea femeilor scunde sau a persoanelor "pitice" într-o ipostază degradantă. În acest punct, Colegiul director nu analizează intenția de a discrimina a părții reclamate, acest aspect nu are relevanță în stabilirea unei fapte de discriminare.

54. Având în vedere modul de adresare folosit, mesajul transmis, Colegiul director constată faptul că reclamata a urmărit să-și prezinte părerea despre avantajele și dezavantajele femeilor care sunt înalte, respectiv persoanele scunde sau mici de înălțime.

Conținutul și contextul în care a avut loc afirmația

55. Colegiul reține că declarațiile reclamatei au fost făcute în public, odată cu publicarea interviului, în cadrul emisiunii on-line "Zig Zag", difuzată pe canalul youtube "theXclusive" moderat de G. T., subiectul podcastului fiind diverse aspecte referitoare la viața socială

56. Astfel, discuțiile purtate în cadrul interviului au avut drept punct de plecare chiar persoana reclamată, viața sa, articolele de presă care au vizat-o și continuând cu idealurile sale de frumusețe, moment în care s-a ajuns în discuție la persoana publică Kim Kardashian. **57.** Concret, moderatorul G. T. a adresat întrebarea *"Ai avut vreodată o celebritate pe care ai considerat-o foarte importantă pentru tine, dar ai fost dezamăgită când ai cunoscut-o? Adică să ai un idol, un icon..."*, răspunsul persoanei reclamate fiind următorul:

„De exemplu, uite, despre Kim. Eu cred că dacă ea ar fi fost o femeie un pic mai înaltă, măcar cu vreo 10-15 cm, cred că era mai mișto decât e. Dar are niște forme pe care eu mi le doresc foarte mult și lucrez la asta. Doar că ea e foarte pitică, așa. Mie mi se pare că dacă nu ești înaltă, nu ești om. Ești pitic.

Da, măi, dar nu mă mai face să zic lucruri...Eu, pentru că sunt înaltă, îmi plac femeile înalte. Asta nu înseamnă că am vreo problemă cu femeile care sunt scunde, dimpotrivă, au și ele norocul lor că pot să ia ditamai papainoagele în picioare și să pară înalte. Ai avantaje și dezavantaje. Deci nu înțelege greșit, că nu vreau să devină o chestie virală și împotriva mea. Oricum, mă doare la papuc, dar mă rog...

Fiind mică de înălțime poți, ai multe avantaje, probabil ești mai rapidă, probabil ai mai multă energie, probabil poți să îți iei tocuri de 15-18 cm, care sunt foarte sexy. Fiind înaltă, ai foarte multe dezavantaje, dar mi se pare că femeile cu adevărat frumoase sunt femeile înalte. Miss Universe de ce are un metru 80, de exemplu? Dintotdeauna, de când există Miss pe planetă?"

58. Trebuie reamintită jurisprudența bine stabilită a CEDO conform căreia, pentru a aprecia existența unei „nevoi sociale imperioase”, care să justifice o ingerință în exercitarea libertății de exprimare, **trebuie să se facă distincția între fapte și judecăți de valoare**. Dacă materialitatea primelor poate fi dovedită, ultimele nu se pretează la o demonstrare a exactității lor (a se vedea, printre altele, Cumpănă și Mazăre împotriva României [MC], nr. 33.348/96, § 98, CEDO 2004-XI, și De Haes și Gijssels împotriva Belgiei, Hotărârea din 24 februarie 1997, Culegere 1997-I, p. 235, § 42).

59. Raportat la speța de față, Colegiul ia act de interviul oferit de persoana reclamată în integralitatea sa și reține că discuțiile purtate au avut ca subiect principal viața sa, propria persoană, aprecieri personale față de diferite aspecte ale vieții.
60. Raportat la întrebarea la care reclamata a oferit răspunsul ce face obiectul prezentei cauze, Colegiul nu poate reține apărarea reclamatei în sensul că au fost extrase cuvintele din context **"Mie mi se pare că dacă nu ești înaltă, nu ești om. Ești pitic."**, acestea fiind folosite împreună, astfel cum rezultă din paragraful de mai sus.
61. Într-adevăr, pornind tot de la un aspect din experiența personală (celebritate, idol de care ar fi fost dezamăgită când a cunoscut-o), reclamata a făcut o apreciere referitoare la Kim Kardashian prin prisma înălțimii, contextul fiind unul precis în acest sens, chiar dacă spre finalul discursului, și-a nuanțat ideea transmisă, cu precizarea că nu ar avea nicio problemă cu persoanele scunde, însă din punctul său de vedere, **"femeile cu adevărat frumoase sunt femeile înalte"**.
62. Cu toate acestea, Colegiul apreciază că, în speța de față, modalitatea în care reclamata a ales să prezinte ideea de frumusețe, chiar și la nivel de apreciere personală, este de natură a afecta sentimentele femeilor care sunt scunde și ale persoanelor care suferă de afecțiunile care au ca efect restricționarea creșterii, cum este afecțiunea medicală nanism hipofizar, aspecte nefericite care nu sunt rezultatul unor alegeri și nici nu pot constitui un etalon în aprecierea unui standard de frumusețe.
63. Modul în care persoana reclamată a ales să se exprime **"Mie mi se pare că dacă nu ești înaltă, nu ești om. Ești pitic."** și ideea transmisă poate leza demnitatea persoanelor de sex feminin prin raportare la un ideal de frumusețe prezentat de reclamată drept apreciere personală prin raportare la aspectul său fizic, dar cu sensul unui etalon nu doar în ce privește aspectul fizic, dar și al însăși existenței ca om.
64. Colegiul nu analizează modul în care persoana reclamată alege să-și prezinte aspecte din viața personală sau să-și promoveze imaginea, nici oportunitatea sau moralitatea deciziei de promovare prin declarații care ar șoca, mai ales cu privire la aspectul său fizic, toate acestea reprezentând o alegere personală, iar grila de valori promovate la nivelul societății prin mass-media putând face doar obiectul unei analize intrinseci în rândul publicului.
65. Faptul că reclamata își dorește însă să epateze, cu scopul de a-și potența imaginea cu consecința directă de a se promova, de a crește numărul de urmăritori în calitatea sa de persoană publică și de a obține astfel mai multe contracte de publicitate nu poate constitui un argument în ceea ce privește propriile declarații referitoare la alte persoane.
66. Reclamata a ales să-și exprime opinia față de idealul de frumusețe, prin inducerea ideii că o femeie care nu este înaltă nu este om, și astfel, prin caracterizarea femeilor care suferă de nanism hipofizar, spre exemplu, în termeni jignitori (**"ești pitic"**) care conduce implicit la o generalizare nefericită **"Mie mi se pare că dacă nu ești înaltă, nu ești om. Ești pitic."**
67. Oricine dorește să-și exercite drepturile în temeiul art. 30 din Constituția României, respectiv art. 10 din CEDO este supus unor obligații și responsabilități, cum ar fi cea de a se abține de la a transmite mesaje care rănesc pe alții fără motiv. Mesajul reclamatei nu este despre fapte certe și cuprinde și judecăți de valoare, care depășesc limitele admise prin prisma manierei provocatoare de caracterizare a unei persoane prin prisma înălțimii și mai ales prin mesajul provocator pe care a dorit să-l transmită.
68. Astfel, Colegiul apreciază că în prezenta cauză s-a depășit sfera libertății de exprimare, modul de exprimare fiind unul denigrator, întrucât referirea la persoanele de sex feminin

scunde sau persoanele care suferă de afecțiuni medicale care au drept caracteristică o creștere limitată cu efectul unei staturi foarte mici sau disproporționată, a presupus elemente jignitoare, de caracterizare a existenței acestora chiar ca ființe umane.

69. Prin urmare, având în vedere modalitatea de exprimare dar mai ales mesajul transmis, Colegiul director constată că în speță se impune o ingerință a statului prin constatarea și sancționarea faptei ca fiind o formă de discriminare, iar libertatea de exprimare este de natură a atinge o limită prin care se încalcă dreptul fundamental la demnitate, astfel încât în speță, dreptul la libertatea de exprimare devine secundar.

70. Astfel, limitarea libertății de exprimare este justificată, fiind o măsură proporțională în raport cu pericolul social al faptei și cu scopul urmărit.

71. Una din principalele caracteristici ale democrației constă în posibilitatea pe care ea o oferă de a rezolva prin dialog, fără a se recurge la violență, problemele pe care le are de soluționat un stat, **chiar și atunci când acestea sunt extrem de dificile sau stânjenitoare, iar democrația se "hrănește" din libertatea de exprimare**". (ibidem, pct. 66). Marginea de apreciere a statelor este semnificativ redusă (îngustă) atunci când autorul declarației este o personalitate, opiniile formulate având un larg impact.

Rolul în societate al persoanei, autor al afirmației

72. Colegiul director se raportează în analiza limitelor libertății de exprimare la calitatea reclamatei de persoană publică, un posibil etalon în ceea ce privește standardele de frumusețe existente la nivelul societății actuale în România.

73. Chiar dacă standardele de frumusețe sunt impuse de societate și se schimbă de la o generație la alta, acestea sunt urmărite ca scop și analizate, uneori prin raportare la îndeplinirea unor anumite cerințe în vederea participării la anumite concursuri (cum este "Miss Universe") sau pentru exercitarea unei anumite profesii, cum este cea din domeniul modei.

74. Cu toate acestea, tiparele puse sau impuse de societate în materie de frumusețe devin deziderate care contribuie la construirea (sau nu) sentimentului de recunoaștere socială, acceptare și implicit la încadrarea în categorii stricte, astfel cum rezultă și din discursul reclamatei și care afectează pe toți cei care exced categoriilor apreciate / recunoscute la nivel social, copii, tineri sau persoane suferinde de anumite afecțiuni.

75. În acest sens, prin prisma implicațiilor imprevizibile, mai ales în condițiile în care cu ajutorul internetului, a rețelelor de socializare, mesajele se transmit cu repeziciune, iar imaginile cu înfățișarea "tiparelor de frumusețe" sunt promovate prin mass-media, Colegiul director consideră că este vital ca răspândirea publică a mesajelor transmise să se facă cu prudență, cu respectarea drepturilor tuturor cetățenilor și cu luarea în considerare a posibilelor consecințe la nivelul fiecărui individ în parte.

76. Cu atât mai mult cu cât în speța de față este vorba de un formator de opinie, Colegiul apreciază că este esențial să se manifeste o responsabilitate sporită în ceea ce privește exprimarea în spațiul public. Trebuie avute în vedere stereotipurile, atât cele pozitive, cât și cele negative, atât de către societate în general, cât și de către persoanele publice, rolul acestora fiind deosebit de important în formarea unei societăți care își respectă toți semenii săi, fără niciun fel de deosebire.

77. Încadrarea unei persoane prin raportare la standardul de frumusețe promovat și impus la nivelul societății poate conduce la stigmatizarea celor care nu pot accede la acel tipar, ceea ce este și situația analizată în prezenta cauză.

78. Impactul declarației părții reclamate este puternic asupra unei persoane de statură mică, indiferent care ar fi cauza acestei staturi, iar implicațiile de ordin psihologic și social sunt importante în cazul persoanelor cu stimă de sine redusă spre exemplu, care văd drept imperfecțiune ceea ce nu se mulează pe standardele de frumusețe promovate.

79. Chiar și prin prezentarea exemplului personal sau a propriei viziuni asupra a ceea ce înseamnă "frumos", partea reclamată a transmis un mesaj cu un standard nerealist, înălțimea, un criteriu de evaluare care poate fi luat în considerare doar în anumite circumstanțe (cum ar fi cerința pentru desfășurarea unei anumite activități precise) și a lezată demnitatea persoanelor scunde.

80. În luarea deciziei, Colegiul director se raportează la art. 30 din *Constituția României* care asigură libertatea de exprimare și prevede, în același timp, și limitele acestei libertăți.

81. Din această perspectivă, libertatea de exprimare are un rol substanțial în rândul drepturilor fundamentale cuprinse în Constituție și constituie trunchiul comun pentru exercitarea drepturilor fundamentale din sfera comunicării. În această sferă se includ: dreptul la libertatea presei, dreptul la libera exprimare a creațiilor artistice sau cele din zona literaturii, libertatea de predare a științei și libertatea creației. De asemenea, de acest trunchi comun se leagă și libertatea conștiinței, a religiei și libertatea de întrunire. Acest grup de drepturi asigură participarea avizată a cetățeanului la procesele sociale și politice.

82. Cu toate acestea, exercitarea libertății de exprimare comportă și limite, printre acestea regăsindu-se și dreptul la imagine, fapt pentru care este important a se vedea dacă un subiect incomod sau sensibil spre exemplu, contribuie la o dezbatere de interes public.

83. În mod evident, modul de adresare al reclamatei, cu prezentarea propriei viziuni despre ideea de frumusețe, încadrarea în două categorii a persoanelor prin prisma înălțimii și mai ales inducerea ideii că persoanele care nu sunt înalte nu ar fi oameni, folosirea termenului *pitic* cu conotația dată de ideea exprimată anterior ("**Mie mi se pare că dacă nu ești înaltă, nu ești om. Ești pitic.**") nu prezintă utilitate, ci doar conduce la generalizări.

84. Colegiul apreciază că prin discursul său, chiar și cu nuanțele adăugate ulterior, când reclamata a evidențiat posibile avantaje ale femeilor scunde, aceasta a contribuit la crearea unui cadru intimidant și ostil pe criteriul înălțimii la adresa persoanelor care nu sunt înalte, cum este cazul persoanelor suferinde de nanism hipofizar, comportament care denotă neglijență în exprimare, într-o manieră jignitoare la adresa persoanelor care nu se încadrează în acea categorie, fapt care face ca discursul său să nu fie în niciun fel de utilitate ori cu justificare în spațiul public.

85. Chiar dacă reclamata nu s-a referit în mod deliberat la persoanele care suferă de o afecțiune medicală, mesajul transmis în ceea ce privește standardul de înălțime impus pentru a fi acceptat / recunoscut ca om a condus la o etichetare nefericită, în termeni jignitori, a tuturor persoanelor care nu sunt înalte, deci inclusiv a persoanelor care suferă de un deficit de creștere.

86. Toleranța și respectarea demnității umane constituie fundamentul democrației și societății pluraliste, prin urmare este necesar să se sancționeze orice formă de expresii sau mod de exprimare care promovează intoleranța. Se impune astfel descurajarea încălcării dreptului la demnitate, indiferent de calitatea persoanelor care comit o astfel de faptă.

87. Colegiul director nu poate lua în considerare argumentul folosit de partea reclamată în apărare în sensul că, în cadrul aceluiași interviu a folosit sintagma "NU EȘTI OM" și în alt context, concret, cu privire la situația în care nu ar avea parte de un minim asigurat de igienă

când participă la un reality show ("*daca nu am minimul de igiena asigurat, nu sunt om*"), întrucât Colegiul nu analizează oportunitatea deciziei părții reclamate de a se prezenta sau promova în spațiul public.

Concluzii

88. Pentru considerentele de mai sus, având în vedere **mesajul transmis prin declarații, limbajul folosit, impactul declarațiilor cu raportare la calitatea reclamatei de persoană publică**, Colegiul director constată că în speță s-au depășit limitele libertății de exprimare, iar fapta sesizată constituie contravenție potrivit prevederilor art. 2 alin. (1) și art. 15 din O.G. 137/2000, republicată.

89. În consecință, raportat la fapta de discriminare constatată, Colegiul dispune, cu unanimitate de voturi sancționarea părții reclamate cu amendă contravențională în cuantum de 10000 lei, pe care o consideră disuasivă, efectivă și proporțională cu pericolul social al faptei săvârșite, având în vedere prevederile art. 26 din O.G. nr. 137/2000 "*(1) Contravențiile prevăzute la art. 2 alin. (2), (4), (5) și (7), art. 6-9, art. 10, art. 11 alin. (1), (3) și (6), art. 12, 13, 14 și 15 se sancționează cu amendă de la 1.000 lei la 30.000 lei, dacă discriminarea vizează o persoană fizică, respectiv cu amendă de la 2.000 lei la 100.000 lei, dacă discriminarea vizează un grup de persoane sau o comunitate.*"

90. La stabilirea cuantumului amenzii aplicate au fost avute în vedere următoarele circumstanțe agravante: modul de exprimare, răspândirea publică a mesajului.

91. În acest sens, Colegiul director apreciază că aspectele prezentate mai sus prezintă o gravitate sporită mai ales prin transmiterea unor astfel de mesaje în spațiul public, care se pot transforma în comportament denigrator la adresa unei anumite categorii de persoane care nu se încadrează în tiparul de frumusețe prezentat de reclamată, dar mai ales la adresa persoanelor suferinde de afecțiuni medicale care au ca efect restricționarea creșterii, fapt pentru care se justifică aplicarea sancțiunii cu amendă în vederea descurajării unor astfel de comportamente și atitudini.

92. În același timp, având în vedere faptul că reclamata este o persoană publică, putând fi considerată chiar un formator de opinii, Colegiul recomandă acesteia să manifeste prudență în exprimare, să manifeste o grijă crescută asupra modului în care alege să își transmită propriile convingeri, percepții, opinii.

Față de cele de mai sus, în temeiul art. 20 alin. (2) din **O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare**, republicată, **cu unanimitate de voturi** a membrilor prezenți la ședință,

COLEGIUL DIRECTOR HOTĂRĂȘTE:

1. Faptele sesizate întrunesc elementele constitutive ale art. 2 alin. (1) coroborat cu art. 15 din O.G. 137/2000, republicată;
2. Aplică sancțiunea cu amendă contravențională în cuantum de 10000 lei conform art. 26 alin. 1 din **O.G. 137/2000**, republicată, în sarcina doamnei

3. O copie a prezentei hotărâri se va comunica părților.

VI. Modalitatea de plată a amenzii:

Amenda se va achita la **Direcția Generală Venituri Buget Local Sector 2** (cu sediul în mun. București, str. Chiristigiilor nr. 11-13, sector 2), dovada plății se va transmite către C.N.C.D. în termen de 15 zile de la rămânerea definitivă a hotărârii.

VII. Calea de atac și termenul în care se poate exercita

Prezenta hotărâre poate fi atacată în termenul legal de 15 zile potrivit **O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea faptelor de discriminare și Legii nr. 554/2004 a contenciosului administrativ** la instanța de contencios administrativ.

Membrii Colegiului director prezenți la ședință

BABUȘ RADU – Membru

DIACONU ADRIAN NICOLAE – Membru

GRAMA HORIA – Membru

JURA CRISTIAN – Membru

POPA CLAUDIA SORINA – Membru

RAIU CĂTĂLIN VALENTIN – Membru

SĂVULESCU RADU COSMIN – Membru

Red.: C.J. și C.M.I.

Data redactării: 01.08.2023

Notă: Hotărârile emise de Colegiul Director al Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării potrivit prevederilor legii și care nu sunt atacate în termenul legal, potrivit **O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea faptelor de discriminare** și **Legii 554/2004 a contenciosului administrativ**, constituie de drept titlu executoriu.